

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Hoitotyön koulutusohjelma

Linda Suikka
Nella Suviranta

Mikä saa lähihoitajat hakeutumaan vanhustyöhön ja pysymään sen parissa?

Tiivistelmä

Linda Suikka ja Nella Suviranta

Mikä saa hoitajat hakeutumaan vanhustyöhön ja pysymään sen parissa?

31 sivua, 2 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö 2014

Ohjaajat: lehtori Tiina Väänänen, Saimaan ammattikorkeakoulu ja Wäinönkodin johtaja Johanna Viskari, Lappeenranta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mikä saa lähihoitajat hakeutumaan vanhustyöhön ja pysymään sen parissa. Erityisesti haluttiin tuoda esille vanhustyön positiivisia puolia ja lisätä vanhustyön ja sen työntekijöiden arvostusta. Haluttiin selvittää, mikä on vanhustyötä tekevien hoitajien mielestä parasta heidän työssään, ja näillä tiedoilla lisätä vanhustyön vetovoimaisuutta esimerkiksi nuorten keskuudessa.

Tutkimus toteutettiin laadullisin menetelmin avoimella kyselylomakkeella Lappeenrannan palvelukeskussäätiön Wäinönkodin yksikössä. Kyselyyn vastasi kahdeksan lähihoitajaa. Vastaukset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Tutkimustulosten mukaan vanhustyössä on monia positiivisia puolia. Tärkeimmiksi syiksi vanhustyöhön hakeutumiseen nousivat vanhukset itsessään, aiemmat omat positiiviset kokemukset, työn palkitsevuus ja halu toimia vanhusten parissa. Myös työ itsessään ja oma, vanhustyöhön sopiva asenne, olivat saaneet vastaajia hakeutumaan alalle. Syitä vanhustyössä pysymiselle puolestaan olivat palkitsevat kokemukset, vanhukset ja halu toimia vanhusten parissa. Työ koettiin myös sopivaksi työympäristön ja työnkuvan puolesta.

Aihetta voisi tutkia vielä lisää eri näkökulmista. Mahdollisia jatkotutkimusaiheita olisivat esimerkiksi tutkimus siitä, millä keinoin vanhustyössä viihtyvyyttä voitaisiin työnantajan keinoin parantaa, tai siitä, kuinka vanhusten parissa työskentelevät lähihoitajat kokevat vähäisten työntekijäresurssien vaikuttavan heidän antamansa hoidon laatuun. Vastaavanlainen tutkimus voitaisiin toteuttaa myös sairaanhoitajien keskuudessa ja selvittää, muuttuvatko tulokset koulutuksen ja työtehtävien muuttuessa.

Asiasanat: vanhus, vanhustyö, vanhustenhoito, lähihoitaja, vanhustyöntekijät

Abstract

Linda Suikka and Nella Suviranta

What makes practical nurses choose to work and subsequently stay in eldercare? 31 pages, 2 attachments

Saimaa University of Applied Sciences

Health care and social services, Lappeenranta

Degree program in nursing

Bachelor's Thesis 2014

Tutors: lecturer Tiina Väänänen, Saimaa University of Applied Sciences and head of Wäinönkoti Johanna Viskari, Lappeenranta

The purpose of this thesis was to research what makes practical nurses gravitate to and stay in eldercare. More importantly, the objective was to disclose the positive sides of eldercare and add appreciation towards eldercare and workers in that sector. The eventually goal was to find out from the practical nurses working in eldercare what is the best thing about their work and to use these findings to attract young people in the future towards studying a career in caring for the elderly.

The research was implemented with qualitative methods by conducting an open survey which was surveyed in Wäinönkoti unit of Lappeenranta palvelukeskussäätiö. The survey was answered by eight different aged practical nurses. Answers were analyzed with inductive content analysis. The findings of the research show that there are many positive benefits to a career in eldercare. The most important reason why people were interested in working in this area was working with the seniors directly, previous positive personal experiences, the rewarding nature of the job and the desire to work with seniors. Also the job itself and the right kind of attitude suitable for eldercare had made applicants choose to work in this field. The reasons for staying in eldercare were rewarding experiences, seniors and the desire to work with seniors. Applicants felt like the work environment and work description were suitable to them.

It would be interesting to study this subject more from different perspectives. Subjects for further studies could be for example "ways of employers to improve satisfaction of the employees in eldercare" or "how practical nurses in eldercare feel like a lack of available resources in the workforce affects the quality of their work." The same research could also be conducted amongst nurses and find out whether the findings change alongside with education and work description.

Key words: senior, eldercare, elderly care, practical nurse, nursing

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Asiasanat	6
2.1 Vanhus	6
2.2 Vanhustyö	7
2.3 Lähihoitaja	8
3 Aiemmat tutkimukset	8
4 Opinnäytetyön tarkoitus	10
5 Opinnäytetyön toteutus.....	11
5.1 Tutkimustyyppi	11
5.2 Kohderyhmä	11
5.2.1 Yhteistyöyksikön valinta.....	11
5.2.2 Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	12
5.2.3 Wäinönkoti	12
5.3 Aineiston keruu.....	14
5.4 Aineiston analyysi.....	15
6 Eettisyys ja luotettavuus	17
7 Tutkimustulokset	18
7.1 Mikä on saanut lähihoitajat hakeutumaan vanhustyöhön?	18
7.2 Mikä saa lähihoitajat pysymään vanhustyön parissa?	21
8 Pohdinta	23
8.1 Tulosten pohdinta	23
8.2 Tulosten vertailu	23
8.3 Opinnäytetyöprosessin pohdinta	24
8.4 Tulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet.....	25
Taulukot, kuviot ja kuvat	27
Lähteet	28

Liite 1 Saatekirje

Liite 2 Kyselylomake

1 Johdanto

Tilastokeskuksen väestöennusteen (2012) mukaan väestöllinen huoltosuhde heikkenee tulevaisuudessa merkittävästi Suomessa. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on tällä hetkellä 18 prosenttia, ja sen ennustetaan nousevan 26 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, ja jopa 28 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä. Teollisuusmaissa ylivoimaisesti nopeimmin kasvava ikäryhmä on yli 80-vuotiaat, sillä tämän vuosisadan puolivälissä viidesosa maailman ihmisistä on yli 80-vuotiaita. (Bovenberg, Van Soest & Zaidi 2010, 214.) Muutos vaatii paljon resursseja ja uusia työntekijöitä vanhustenhuollon pariin. Vanhustyötä ei kuitenkaan koeta kovin vetovoimaisena varsinkaan ammatilliseen koulutukseen hakevien nuorten keskuudessa. (Holma 2003, 12.) Tämä tulee luultavasti aiheuttamaan ongelmia tulevaisuudessa, kun motivoitunutta ja osaavaa henkilökuntaa ei ole riittävästi lähihoitajien suuntautuessa muihin erikoisaloihin.

Teimme opinnäytetyön aiheesta ”Mikä saa hoitajat hakeutumaan vanhustyöhön ja pysymään sen parissa?”. Opinnäytetyössä haluamme tuoda esille vanhustyön positiivisia puolia ja lisätä vanhustyön, sekä sen työntekijöiden arvostusta. Haluamme selvittää, mikä on vanhustyötä tekevien hoitajien mielestä parasta heidän työssään, ja näillä tiedoilla lisätä vanhustyön vetovoimaisuutta esimerkiksi nuorten keskuudessa. Myönteiset kokemukset voivat muokata asenteita vanhuksia kohtaan ja edistää jopa vanhustyön suosiota (Hirvonen, Nuutinen, Rissanen & Isola 2004, 236).

Päädyimme tekemään opinnäytetyötä tästä aiheesta, sillä vanhustyö kiinnostaa meitä molempia tulevina sairaanhoitajina. Opinnäytetyö toteutetaan Lappeenrannan palvelukeskussäätiön Wäinönkodin toimipisteessä. Wäinönkoti on tehostetun palveluasumisen yksikkö ikääntyneille, ja siellä on 18 asiakaspaikkaa ja 9 vakituksessa työsuhteessa olevaa lähihoitajaa. (Lappeenrannan palvelukeskussäätiö 2014.) Olemme molemmat tehneet ammattitaitoa edistävän harjoittelun ja sijaisuuksia Wäinönkodissa, joten yksikkö valikoitui sen perusteella.

2 Asiasanat

2.1 Vanhus

Tässä opinnäytetyössä sanalla vanhus tarkoitamme yleisesti yli 65-vuotiaasta miestä tai naista. Vanhus on elämäkokemusta kerryttänyt ihminen, jolla on samanlaiset tarpeet kuin nuoremmillakin, kuten läheisyys, kanssakäyminen muiden ihmisten kanssa, virikkeellisyys ja itsemääräämisoikeus (Vallejo Medina, Vehviläinen, Haukka, Pyykkö & Kivelä 2006, 12). Lähivuosina asenteet vanhuutta kohtaan ovat saaneet uuden suunnan, sillä aiemmin vanhuutta pidettiin ongelmana, mutta uuden tutkimustiedon myötä vanhuutta on alettu pitää täysin normaalina ja ainutkertaisena elämänvaiheena (Aejmelaeus, Kan, Katajisto & Pohjola 2008, 13).

Käsite ”vanhus” määritellään eri lähteissä hyvin eri tavoin, eikä ole olemassa yksiselitteistä selitystä sanan merkitykselle. Vanhuskäsitys muuttuu jatkuvasti tiedon lisääntyessä (Vallejo Medina ym. 2006, 12). Ikääntyminen on kokonaisvaltainen ilmiö, joka ulottuu kulttuurisiin, sosiaalisiin, psykologisiin sekä biologisiin osa-alueisiin. Tämä vaikeuttaa määritelmän ylettämistä kaikkiin tapauksiin sopivaksi. (Matteson, McConnell & Linton 1997, 6-7.) Ikäkäsitteen mukaan niin sanottu kolmas ikä pitää sisällään 60-74 -vuotiaat, neljäs ikä 75-85 -vuotiaat ja viides ikä 85-vuotiaat sekä sitä vanhemmat henkilöt (Sarvimäki, Heimonen & Mäki-Petäjä-Leinonen 2010, 17).

Käsite vanhus korvataan joskus esimerkiksi sanoilla seniori, ikäihminen, iäkäs tai ikääntynyt. Joidenkin mielestä sana vanhus on latautunut negatiivisilla mielikuvilla (Aejmelaeus, Kan, Katajisto & Pohjola 2008, 8). Kielteisten käsitysten rinnalle vanhuudesta on rakentunut kuitenkin myös myönteisiä käsityksiä, jotka korostavat vanhojen ihmisten viisautta ja elämäkokemusta. Ne luovat käsityksiä vanhuksista aktiivisina toimijoina ja yhteiskunnalle tärkeinä erilaisten hyödykkeiden kuluttajina. (Karjalainen 2013, 16.) Vanhuus pitää usein sisällään menetyksiä, mutta se tuo mukanaan myös paljon saamista, uutta sisältöä elämään, kokemuksia, vapaa-ajan lisääntymistä, hyvinvointia ja mahdollisuuksia kehittyä haluamallaan osa-alueilla (Vallejo Medina ym. 2006, 11). Elämäkokemusta keränneillä vanhuksilla on suunnattomasti annettavaa

nuoremmille, jos heitä vain osataan ja ymmärretään kuunnella (Vallejo Medina ym. 2006, 8).

2.2 Vanhustyö

Vanhustyö tarkoittaa vanhusten kanssa toimimista, vanhusten hoitoa, hoivaamista, huolenpitoa, kuntoutusta sekä elämän monipuolista tukemista (Aejmelaesus ym. 2008, 10). Vanhuksille suunnatuilla moniammatillisilla palveluilla pyritään huolehtimaan vanhusten terveydestä, yleisestä hyvinvoinnista, itsenäisyydestä sekä toimintakyvystä (Taipale-Lehto & Bergman 2013, 7). Vanhustyötä toteuttavat useat eri ammatilliset ryhmät kuten esimerkiksi lähihoitajat, sairaanhoitajat, perushoitajat, lääkärit, fysioterapeutit, kuntohoitajat, sosiaalityöntekijät, kokit ja siivoojat (Taipale-Lehto & Bergman 2013, 12).

Vanhustyössä on tärkeää arvostaa ja ymmärtää sekä kuunnella vanhuksen omia kokemuksia, ajatuksia ja yksilöllisiä näkemyksiä erilaisista asioista. Vanhusten hoidossa ei pyritä pelkästään sairauksien hoitoon, vaan aina pyritään parantamaan tai ylläpitämään toimintakyvyn eri osa-alueita. Vanhustyötä toteutetaan monilla eri sektoreilla, kuten erilaisissa hoito- ja palvelukodeissa sekä omaishoitajan tekemänä hoitotyönä. Seppäsen (2006) mukaan vanhussosiaalityötä tehdään sairaaloissa ja vanhainkodeissa, mutta on huomioitavaa, että avohoito ja kotona asuminen ovat lisääntymässä koko ajan. Suomalaista vanhustenhoitoa pidetään laadukkaana, sillä sitä kehitetään jatkuvasti laatusuosituksilla ja valvotaan säännöllisesti (Kaarlela 2013, 41).

Vanhustyö vaatii tekijältään eettisesti korkeaa ammatin harjoittamista (Eloranta & Punkkanen 2008, 34). Eettisesti korkealaatuisen hoitotyön tueksi Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta on määritellyt eettisesti hyvän hoidon pääperiaatteet, joita ovat oikeus hyvään hoitoon, ihmisarvon kunnioitus, itsemääräämisoikeus, oikeudenmukaisuus, yhteistyö ja keskinäinen arvonnanto, hyvä ammattitaito ja hyvinvointia edistävä ilmapiiri (Vallejo Medina ym. 2006, 344). Vanhustyötä määrittelee myös Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992). Laki oikeuttaa hoidettavan saamaan hyvää

kohtelua, hyvää hoitoa, säilyttämään yksityisyytensä, itsemääräämisoikeutensa, kieltäytymään hoidoista sekä takaa riittävän tiedonsaannin hoidettavalle

2.3 Lähihoitaja

Lähihoitajan ammattinimike on nimikesuojattu ja sitä saa käyttää vain henkilö, joka on suorittanut lähihoitajan tutkinnon (Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994). Lähihoitaja kohtaa ihmisiä monissa eri elämänvaiheissa. Hän ohjaa, auttaa ja avustaa potilasta tai asiakasta edistään terveyttä ja hyvinvointia. Lähihoitaja työskentelee ihmisten kanssa, sekä heitä varten. Lähihoitaja auttaa ylläpitämään asiakkaan toimintakykyä ja varmistaa arjen sujuvuuden. Tehtävänä on myös tiedottaa terveellisistä elämäntavoista, kuten ravitsemuksesta ja liikunnasta. Lähihoitaja voi työskennellä sairaalassa, hoitolaitoksissa, vastaanotoissa, asiakkaan kodissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä. (Saimaan ammattiopisto 2013) Lähihoitajan tutkinto on sekä sosiaali- että terveysalan tutkinto. Valmistuvan lähihoitajan oletetaan osaavan hoitotyötä laaja-alaisesti ja joustavasti hyvin monenlaisissa toimintaympäristöissä, joissa hoidettavat ovat entistä sairaampia. Työ on tarkasti säänneltyä laissa ja asetuksissa (Vatanen 2012, 1, 3, 5).

3 Aiemmat tutkimukset

Kejonen (2006) selvitti opinnäytetyössään vanhustyöntekijöiden kokemuksia työhönsä liittyvästä työnilosta. Tarkoituksena oli tuoda esille vanhustyön positiivisia puolia julkisuuskuvan kirkastamiseksi. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluilla haastatteleamalla viittä sosiaali- ja terveysalan vanhustyöntekijää eteläsuomalaisessa palvelukeskuksessa. Tutkimuksen mukaan työyhteisö, sosiaaliset suhteet ja taidot, avoin keskusteluilmapiiri, persoonalliset tekijät ja tilannekohtainen huumori sekä vanhusten kanssa koetut hetket tuottivat työniloa.

Kejonen (2006) kertoo, että työnilon tutkiminen vanhustyön näkökulmasta on uutta. Tutkimuksia, joissa keskitytään vanhustyön negatiivisiin puoliin ja rankkuuteen, löytyy paljon enemmän. Negatiiviset ajatukset vanhustyöstä näkyvät myös opiskelijoiden suhtautumisessa vanhustyöhön, kuten Roilas

(2011) on todennut opinnäytetyössään, jossa hän kuvasi sairaanhoitajaopiskelijoiden kiinnostusta vanhusten hoitotyöhön koulutuksen alkuvaiheessa. Roilas on selvittänyt, millaisia kokemuksia sairaanhoitajaopiskelijoilla oli vanhuksista ja vanhusten hoitotyöstä. Opinnäytetyö on kvantitatiivinen ja aineisto kerätty puolistrukturoidulla kyselylomakkeella Saimaan ammattikorkeakoulun nuorisopuolen ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille. Tutkimuksen tuloksissa selvisi, että kyselyyn vastanneista suurin osa piti vanhustyötä liian vähäresurssisena ja huonopalkkaisena. Vain puolet vastaajista haluaisi työskennellä mahdollisesti vanhusten parissa tulevaisuudessa. (Roilas 2011.)

Hirvonen ym. (2004) selvittivät sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden asenteita vanhuksia ja vanhustyötä kohtaan. Aineisto kerättiin avoimilla kysymyksillä koulutuksen alussa ja lopussa. Tärkeimmät tulokset kertovat, että lähi- ja sairaanhoitajaopiskelijoiden suhtautuminen vanhustyöhön on myönteinen, mutta vanhustyötä ei kuitenkaan valittaisi omiksi syventäväksi opinnoiksi. Työ mielletään rutiininomaiseksi, ja opiskelijat kokevat, etteivät pääse hyödyntämään kaikkea osaamistaan kiireen ja liian pienen henkilökunnan takia. (Hirvonen ym. 2004.)

Kaarlelan (2013) mukaan sairaanhoitajat kertovat, että vanhustenhoidon julkisuuskuva on huono. Nykyisin media nostaa alan epäkohdat esiin, eivätkä onnistumiset näy julkisuudessa. Käsitys vanhustenhoidosta yleistetään negatiiviseksi koska tiedetään, että negatiivisuus myy iltapäivälehdissä. (Kaarlela 2013.)

Erkkilä, Hyvärinen, Kaasinen-Parkatti, Kallio ja Kemppainen tekivät vuonna 2012 selvityksiä vanhustyön todellisuudesta sekä lähi- ja perushoitajien työhyvinvoinnista. Tutkimuksen mukaan puolet lähi- ja perushoitajista kokee työnsä raskaaksi ja vielä useampi kokee työtahdin sekä kiireen lisääntyneen. Suurimpana ongelmana koettiin työntekijöiden määrän riittämättömyys ja eettinen kuormitus, kun ei ole aikaa tehdä työtä kunnolla.

4 Opinnäytetyön tarkoitus

Tutkimustehtävänämme oli selvittää, mikä saa lähihoitajat hakeutumaan vanhustyöhön ja pysymään sen parissa. Halusimme tutkia, mikä saa lähihoitajat pysymään ajoittain hyvinkin raskaassa, kuormittavassa ja vähäresurssisessa työssä, ja mitkä ovat ne tekijät, jotka auttavat heitä jaksamaan. Halusimme myös tuoda uutta näkökulmaa vanhustyöhön ja erityisesti työtä jo pidempään tehneille.

Tutkimuskysymykset:

1. Mikä saa lähihoitajat hakeutumaan vanhustyön pariin?
2. Mikä saa lähihoitajat pysymään vanhustyössä?

Ammatillisen kehittymisen kannalta tämän opinnäytetyön tekeminen voi hyödyntää meitä monin eri tavoin. Väestö ikääntyy kokoajan ja palvelutarve jokaisella sosiaali- ja terveysalan sektorilla kasvaa (Hirvonen ym. 2004, Voutilaisen 2000 sekä Heinosen ja Sihvosen 1999 mukaan). Hoitajat tulevat lisääntyvissä määrin työskentelemään vanhusten kanssa, valitsivat sitten minkä tahansa erikoisalan. (Voutilainen & Tiikkainen 2009, 6). Suomalainen yhteiskunta ikääntyy kovaa vauhtia. Jo vuonna 2005 16 % Suomen väestöstä oli yli 65-vuotiaita. Laskelmien mukaan 65 vuotta täyttäneitä olisi Suomessa vuonna 2030 600 000 enemmän kuin 2000-luvulla. 75 ja 85 vuotta täyttäneiden määrät kaksinkertaistuvat. Eliniän odote on nykyisin naisilla 81,5 ja miehillä 74,4 vuotta. (Aejmelaeus ym. 2008, 321.) Tämä tarkoittaa yhteiskunnalle suurta rakenteellista muutosta ja entistä suurempaa tarvetta vanhustyön ammattilaisille.

Voimme hyödyntää opinnäytetyötä omassa tulevassa ammatissamme sairaanhoitajina, kun saamme syventävää tutkimustietoa vanhuksista ja vanhusten hoitotyöstä työtä tehdessämme. Toivomme, että tämän opinnäytetyön tekeminen lisää henkilökohtaista varmuutta valinnastamme työskennellä tulevaisuudessa sairaanhoitajina ikääntyneiden parissa. Myös lähihoitajaopiskelijat ja toisen asteen koulutukseen hakeutuvat voivat saada tutkimuksestamme positiivisen kuvan vanhustyöstä ja kokea alan

vetovoimaisempana. Hoitotyön näkökulmasta opinnäytetyömme voi antaa kaikille vanhustyön parissa työskenteleville tai siihen suuntautuville opiskelijoille motivaatiota sekä syitä arvostaa vanhustyötä.

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Tutkimustyyppi

Opinnäytetyömme toteutettiin kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkimukseen osallistujien näkökulma tutkittavasta ilmiöstä ja saamaan tietoa ihmisen asemasta ja osuudesta tutkittavaan asiaan (Kylmä & Juvakka 2012, 20-23). Osallistujat valitaan laadulliseen terveystutkimukseen tarkoituksella. Osallistujiksi valitaan henkilöitä, joilla on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä, ja näin he pystyvät kertomaan kokemuksistaan ja näkemyksistään. Laadullisessa tutkimuksessa osallistujia voi olla hyvinkin vähän, koska tavoitteena ovat laadukkaat vastaukset eikä vastauksien suuri määrä. Tutkimuksessa voi olla vain yksi osallistuja, mutta silti aineisto voi olla laaja. Jos tutkimuksessa on paljon osallistujia, se voi vaikeuttaa aineiston analysointia ja tutkimuksen kannalta oleellisen tiedon löytämistä. Laadulliseen tutkimukseen osallistuvien määrä on arvioitava aina tapauskohtaisesti, tutkimuksesta riippuen. (Kylmä & Juvakka 2012, 26-27; Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Yläne & Paavilainen 2011, 83.)

5.2 Kohderyhmä

5.2.1 Yhteistyöyksikön valinta

Valitsimme opinnäytetyöhömme osallistujat tarkoituksenmukaisesti, koska tiesimme heillä olevan kattavasti tietoa tutkimastamme ilmiöstä ja uskoimme saavamme heiltä riittävän laajan aineiston. Opinnäytetyömme osallistujina olivat yhdeksän Lappeenrannan palvelukeskussäätiön Wäinönkodissa työskentelevää lähihoitajaa. Kaikki ovat naisia, iältään 20–59 –vuotiaita ja heillä on laaja kokemus vanhustyöstä.

Valitsimme opinnäytetyömme kohderyhmäksi lähihoitajat, vaikka opiskelemme itse sairaanhoitajiksi, koska useassa vanhustyön yksikössä valtaosa työntekijöistä on lähihoitajia. He ovat usein juuri se työntekijäryhmä, joka toteuttaa vanhusten perushoitoa ja elää mukana heidän päivittäisessä arjessaan. Näin heillä oli kyky vastata opinnäytetyömme kysymyksiin niin, että saimme haetunlaisia vastauksia.

5.2.2 Lappeenrannan palvelukeskussäätiö

Yhteistyöyksiköksemme valitsimme Lappeenrannan palvelukeskussäätiön Wäinönkodin toimipisteen. Lappeenrannan palvelukeskussäätiö on perustettu vuonna 1970. Sen perustajajäseniä ovat Etelä-Saimaan invalidit ry, Lappeenrannan ja ympäristön Eläkkeensaajat ry, Sotainvalidien Veljesliiton Lappeenrannan seudun osasto ry, Suomen Punaisen Ristin Lappeenrannan osasto ja Lappeenrannan kaupunki.

Palvelukeskussäätiön toimisto sijaitsee osoitteessa Kauppakatu 58-60, 53100 Lappeenranta. Lappeenrannan palvelukeskussäätiö tuottaa useita erilaisia palveluja, kuten ateriapalveluja, asumispalveluja, siivouspalveluja, vuokraa liikuntatiloja ja järjestää erilaista toimintaa, kuten tällä hetkellä käynnissä oleva Leskien tukitoiminta ja Voimaa lappeenrantalaisvanhuuteen - toiminta.

5.2.3 Wäinönkoti

Wäinönkoti on Lappeenrannan palvelukeskussäätiön palvelukoti, joka tarjoaa tehostettua palveluasumista lappeenrantalaisille ikäihmisille. Tehostettuun palveluasumiseen kuuluvat päivittäisissä toiminnoissa tarvittavat hoito- ja huolenpitopalvelut, virike- ja virkistystoiminta, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtiminen, kodin siisteydestä huolehtiminen, vaatehuolto, fysioterapeutin sekä toimintaterapeutin palvelut, ateriapalvelut ja turvallisuuspalvelut. Toiminnan tarkoituksena on tarjota asukkaille mahdollisuus kodinomaiseen asumiseen jatkuvan avun ympäröimänä. Jokaiselle asukkaalle laaditaan yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma ja nimetään omahoitaja, jolla on päävastuu asiakkaiden asioiden hoitamisesta. Wäinönkoti tarjoaa asukkailleen myös saattohoitoa. Wäinönkoti sijaitsee samassa talossa Kauppakadun palvelukeskuksen kanssa.

Wäinönkodissa on yhteensä 18 luvanvaraista asukaspaikkaa, joista kaksi paikkaa on varattu pariskunnille. Asuntoja on kuusitoista, joten se on tämänhetkinen pääluku, sillä pariskuntia ei talossa tällä hetkellä asu. Yksi huoneistoista on soluasunto. Asukkaat sisustavat huoneensa itse, ja jokaisessa huoneessa on omat wc- ja suihkutilat. Asunnot on suunniteltu asukkaiden tarpeita varten, ja asukkailla on käytössään myös yhteiset ruokailu- ja oleskelutilat. Asukkaille järjestetään heidän toimintakykynsä ja tahtonsa mukaan erilaisia tapahtumia ja virikkeitä, kuten jumppahetkiä, tansseja, pelien pelaamista ja levyraateja. Wäinönkodissa työskentelee vakituisesti yhdeksän lähihoitajaa ja johtajana toimii Johanna Viskari, sosionomi AMK. Yksikön käytettävissä ovat myös Lappeenrannan palvelukeskussäätiön siivoojat, ruokapalvelu, sairaanhoitaja, toimintaterapeutti ja fysioterapeutti. (Lappeenrannan palvelukeskussäätiö 2014.)

Kuva 1. Wäinönkoti, Kauppakatu 58-60

5.3 Aineiston keruu

Otimme yhteyttä Wäinönkodin johtajaan Johanna Viskariin ja esittelimme hänelle opinnäytetyömme idean. Hän oli kiinnostunut tekemään yhteistyötä kanssamme ja lupasi esitellä suunnitelmamme henkilöstöpalaverissa. Työntekijätkin ilmaisivat halukkuutensa osallistua, ja aineistonkeruu alkoi.

Keräsimme aineiston avoimella kyselylomakkeella. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mikä saa lähihoitajat hakeutumaan vanhustyöhön ja pysymään sen parissa, eli haimme vanhustyön positiivisia puolia. Avoin kyselylomake sopi opinnäytetyöhömme hyvin, sillä aihetta on tutkittu aiemmin niukalti. Näin takasimme, ettemme rajaa mitään oleellista etukäteen pois ja että saamme esiin sellaisetkin näkökulmat, joita emme olisi itse ymmärtäneet edes ajatella. Harkitsimme aineistonkeruumenetelmäksi myös haastattelua, mutta valitsimme kyselylomakkeen, sillä niin koimme voivamme hyödyntää resurssejamme parhaiten. Haastatteluaineiston analysointi ja erityisesti litterointi vievät yleensä runsaasti aikaa. (Kylmä & Juvakka 2012, 66)

Testasimme kyselylomaketta ennen varsinaista tutkimusta muutamilla ystävillämme, jotka ovat työskennelleet vanhustyössä. Nämä henkilöt eivät osallistuneet varsinaiseen tutkimukseen. Saimme haetunlaisia vastauksia ja otimme lomakkeen käyttöön. Veimme kyselylomakkeet saatteen kera Wäinönkotiin tammikuussa 2014, ja vastausaikaa oli 3 viikkoa. Tämän jälkeen päätimme pidentää vastausaikaa vielä viikolla, jotta kaikki halukkaat saisivat varmasti vastata kyselyyn, ja saisimme mahdollisimman paljon vastauksia. Tämän jälkeen haimme kyselylomakkeet pois, ja niistä kahdeksaan oli vastattu.

Riskinä opinnäytetyön kohdistamisessa vain yhden yksikön työntekijöille oli, ettemme saisi tarpeeksi vastauksia. Etukäteen olimme miettineet, että tällaisen tilanteen sattuessa lisääsimme tutkimukseen osallistujien määrää viemällä kyselylomakkeita myös muiden Lappeenrannan palvelukeskussäätiön toimipisteisiin ja niiden työntekijöille. Tutkimusaineistoon perehtyessämme huomasimme kuitenkin, että aineisto alkoi kylläntyä jo saamissamme kahdeksassa lomakkeessa. Laadullisessa tutkimuksessa puhutaan aineiston

kyllääntymisestä, kun uudet osallistujat eivät tuo enää uusia näkökulmia tai elementtejä tutkittavasta ilmiöstä (Kylmä & Juvakka, 2012, 27).

5.4 Aineiston analyysi

Analysoimme tutkimusaineiston induktiivisesti eli aineistolähtöisesti. Päädyimme tähän analysointimenetelmään, sillä se sopii hyvin tarkoitukseemme ja on kvalitatiivisten aineistojen perusanalyysimenetelmä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93). Induktiivisessa aineiston analyysissä aineistoa tutkitaan mahdollisimman avoimin kysymyksin ja selvitetään, mitä aineisto kertoo tutkittavasta ilmiöstä. Analyysissä koko aineistosta pyritään poimimaan tutkimuksen kannalta merkittävät, keskeiset ja tutkimuskysymyksiin vastaavat väittämät. (Kylmä & Juvakka, 2012, 31, 115-117) Tavoitteenamme on luoda teoreettinen kokonaisuus aineiston pohjalta, ja tällä analysointimenetelmällä saimme laajan ja moninaisen aineiston tiivistettyyn ja helposti esitettävään muotoon.

Tutkimusaineiston analysoinnin aloitimme lukemalla sen moneen kertaan läpi ja tutustumalla aineistoon. Sitten kirjoitimme aineiston puhtaaksi, ja puhtaaksikirjoitetusta aineistosta alleviivasimme mielestämme tärkeimmät ilmaisut eli redusoimme (pelkistimme) aineiston. Näin karsimme tutkimusaineistosta epäoleellisen pois, jotta jäljelle jäävä aineisto vastaisi olennaisesti tutkimuskysymyksiin. Pelkistetyt ilmaisut kokosimme luetteloksi, jota aloimme tiivistää alakategorioiksi klusteroimalla eli ryhmittelemällä. Niistä muotoutuivat vielä lopuksi pääluokat abstrahoimalla eli pelkistämällä. Opinnäytetyössämme yläkategoriat ovat virallisia tuloksia. Tutkimuksen tuloksiin olemme liittäneet suoria lainauksia kyselylomakkeista, joiden avulla oikeutamme tekemämme analyttiset päätelmät. (Ks. Kylmä & Juvakka, 2012, 117; Löfman 2013.)

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alakategoria	Yläkategoria
"Parasta työssä, niin klisee kuin se onkin, on työn vaihtelevuus"	Parasta työssä on sen vaihtelevuus	Vaihtelevuus	Työ itsessään
"Vuorotyö ja sopivan mittaiset työvuorot, hyvä työllisyystilanne nyt ja jatkossa"	Sopivat työvuorot ja työajat	Sopivat työvuorot	Työ itsessään
"Tietysti halu auttaa ylipäättään on hyvin motivoivaa"	Halu auttaa vanhuksia motivoi työhön	Halu auttaa	Halu toimia vanhusten parissa
"Parasta työssä on erilaisten asukkaiden persoonat, on mielenkiintoista seurata heidän ikääntymistä"	Parasta työssä on asukkaiden erilaiset persoonat	Erilaiset persoonat	Vanhukset itsessään
"Iloiset ja tyytyväiset vanhukset ovat parasta"	Iloiset ja tyytyväiset vanhukset	Vanhusten iloisuus	Vanhukset itsessään
"Työkaverit joilta voi pyytää apua tarvittaessa ja voidaan käydä hankalatkin asiat yhdessä läpi "	Työkaverit jotka auttavat	Hyvät työkaverit	Työympäristö
"Virikkeiden pitämisestä aiheutunut ilo vanhuksille on hienoa nähdä"	Virikkeiden pitäminen	Virikkeiden pitäminen	Työnkuva
"Tilanteet joissa huonoon kuntoon mennyt asukas ollaan saatu kuntoutumaan esim. rollalla käveleväksi (kuntouttava työote!) ovat palkitsevia."	Kuntouttavan työotteen käyttäminen	Kuntouttava työote	Työnkuva
"Vanhukselta saatu kiitos lämmittää sydäntä"	Vanhuksilta saatu kiitos	Vanhuksilta saatu kiitos	Palkitsevat kokemukset

Kuva 2. Esimerkki tekemästämme induktiivisesta sisällönanalyysistä opinnäytetyössämme.

6 Eettisyys ja luotettavuus

Kankkusen ja Vehviläinen-Julkusen (2009, 177-184) mukaan opinnäytetyön tulee olla eettisesti hyödyllinen. Opinnäytetyömme aihe on eettisesti perusteltu, koska tällä hetkellä teollisuusmaissa nopeimmin kasvava ikäryhmä on yli 80-vuotiaat (Bovenberg, Van Soest & Zaidi 2010, 214). Tämä muutos vaatii vanhushuollon jatkuvaa kehittymistä ja paljon uusia tekijöitä vanhustyön pariin. Opinnäytetyö on tehty Saimaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyön kirjoitusohjeiden 2014 mukaan. Olemme käyttäneet opinnäytetyössämme sekä suomalaisia että ulkomaisia tieteellisiä lähteitä ja varmistaneet niiden ajanmukaisuuden sekä luotettavuuden.

Anoimme Saimaan ammattikorkeakoululta ja Wäinönkodilta tutkimuslupaa sekä teimme yhteistyösopimuksen Wäinönkodin kanssa. Veimme Wäinönkotiin opinnäytetyömme suunnitelman sekä saatekirjeen (Liite 1), jotta työntekijät saivat tutustua työhömmme ennen vastaamistaan kyselyymme. Liitteestä osallistujat saivat kaiken tarvitsemansa tiedon, esimerkiksi tutkimuksen tavoitteen, luottamuksellisuuden periaatteet ja opinnäytetyön tekijöiden yhteystiedot. Tutkimukseen osallistuminen oli täysin vapaaehtoista. Kyselyyn vastattiin täysin anonymisti ja kyselylomake palautettiin palautelaatikkoon, joten kyselyyn osallistuneita ei ole voinut identifioida. Tutkimuksen tulokset saatuaamme huolehdimme aineiston luottamuksellisesta käsittelystä ja säilytyksestä. Tulosten raportoinnin jälkeen hävitimme aineiston asianmukaisesti.

Huomioimme haastateltavien yksityisyyden suojan erityisesti vastauksia analysoidessamme. Kirjoitimme kaikki haastattelujen vastaukset auki itse, ettei kukaan ulkopuolinen voinut vääristää vastauksia.

Vahvistettavuuden vuoksi kirjasimme jokaisen työmme vaiheen, tapaamisen ja tapahtuman. Teimme itsellemme myös aikataulun, jossa toteutimme opinnäytetyömme. Refleksiivisyyden toteutumiseksi meidän tuli tiedostaa omat lähtökohtamme ja estää niiden vaikutus tutkimuksen luotettavuuteen olemalla mahdollisimman objektiivisia (Kylmä & Juvakka 2012, 128-129). Kirjoitimme omat esiymmärryksemme kirjallisesti paperille ennen aineiston lukemista

varmistaaksemme mahdollisimman objektiivisen aineiston analysoinnin. Omat esiymmärryksemme olivat positiivisia, ja juuri positiivisia puolia vanhustyöstä halusimmekin tuoda esille. Aineistoa ei ole vääristelty sen analysointivaiheessa. Olemme käyttäneet opinnäytetyön tuloksissa suoria lainauksia kyselylomakkeiden vastauksista, kuitenkin siten, ettei vastaajaa pysty niistä tunnistamaan.

Opinnäytetyömme tutkimusmenetelmä ja aineistonkeruutapa sopivat täysin siihen, millaisia kuvauksia halusimme vanhustyön mielekkyydestä. Riskit tutkimuksemme epäonnistumiselle olivat pienet. Mahdollisena riskinä koimme kuitenkin aiheen kiinnostavuuden ja laajuuden vuoksi liian laajan näkökulman ja aineiston, ja että yritämme tutkia aihetta liian laaja-alaisesti.

Eettisyyden takaamiseksi kaikki saamamme tutkimustulokset näkyvät opinnäytetyössämme, vaikka ne eivät varsinaisesti tukeneet sitä positiivista kuvaa vanhustyöstä, jota halusimme opinnäytetyöllämme välittää. Saimme myös aihetta sivuavia vastauksia, sillä kysymykset oli muotoiltu niin, että niihin pystyi vastaamaan myös varsinaisen aiheemme ulkopuolelta, eikä vain positiivisia asioita esiin tuoden.

Toimitamme opinnäytetyömme sen valmistuttua työelämän ohjaajallemme sekä kyselylomakkeeseen vastanneille lähihoitajille. Teimme opinnäytetyötämme intensiivisesti puolitoista vuotta etsien materiaalia ja tehden taustatutkimusta. Aiheeseen perehtyminen ja työskentely sen parissa lisäävät opinnäytetyömme luotettavuutta.

7 Tutkimustulokset

7.1 Mikä on saanut lähihoitajat hakeutumaan vanhustyöhön?

Tutkimukseen osallistujat olivat alun perin hakeutuneet vanhustyön pariin aiempien positiivisten kokemusten ja ennakkokäsitysten vuoksi. Tutkimukseen vastanneilla lähihoitajilla oli positiivisia kokemuksia vanhuksista omien opiskeluaikojensa työharjoittelusta sekä omasta perhepiiristä ja esimerkiksi omien isovanhempien kanssa vietetystä ajasta.

Vanhustyöhön oli hakeuduttu myös oman, vanhustyöhön sopivan asenteen ja luonteen vuoksi.

Vanhusten hoito ja auttaminen kiinnostivat eniten ja tuntui omimmalta alalta. Ajattelin pitäväni vanhusten parissa työskentelystä, koska halusin auttaa vanhuksia, ja koin luonteeni ja asenteeni olevan oikeita kyseiseen työhön.

Työ itsessään koettiin myös sopivaksi. Työnkuva koettiin sopivana, ja myös alan hyvä työllisyystilanne vaikutti. Vastaajien mukaan työ on ihmisläheistä, sosiaalista, mielenkiintoista ja vaihtelevaa. Monet arvostivat työtä, jossa pääsee tekemään käsillään. Palvelukeskukseen vastaajat olivat hakeutuneet töihin, sillä siellä on kodinomainen työskentely-ympäristö ja mahdollisuus pitkiin hoitosuhteisiin.

Uskoin saavani vanhustyöstä paljon uusia kokemuksia, sekä oppia vanhemmilta ihmisiltä.

Tarkoituksena on luoda turvallinen ja luottamuksellinen hoitosuhde, sekä hoitokodeissa kodinomainen hoitoympäristö. On tärkeää, että vanhus tuntee itsensä onnelliseksi ja tarpeelliseksi toimintakyvyn heikentyessä.

Itse vanhukset ja halu toimia vanhusten parissa motivoivat myös monia. Vanhuksia kuvattiin vastauksissa ihanaksi, mahtavaksi ikäryhmäksi, joka ei arvostele. Vanhuksilla ei ole kiire mihinkään, heiltä saa paljon tietoa ja oppia. Vanhusten kanssa voi olla rennosti, ja he ovat kilttejä ja valloittavia. Erilaisia persoonia ja mielenkiintoisia elämäntarinoita tulee paljon vastaan, ja työ pysyy mielekkäänä ja vaihtelevana.

Hyvää on se, että vanhuksien kanssa voi olla rennosti, koska he itse ovat kokeneet niin paljon, etteivät arvostele toisia kaikesta mahdollisesta.

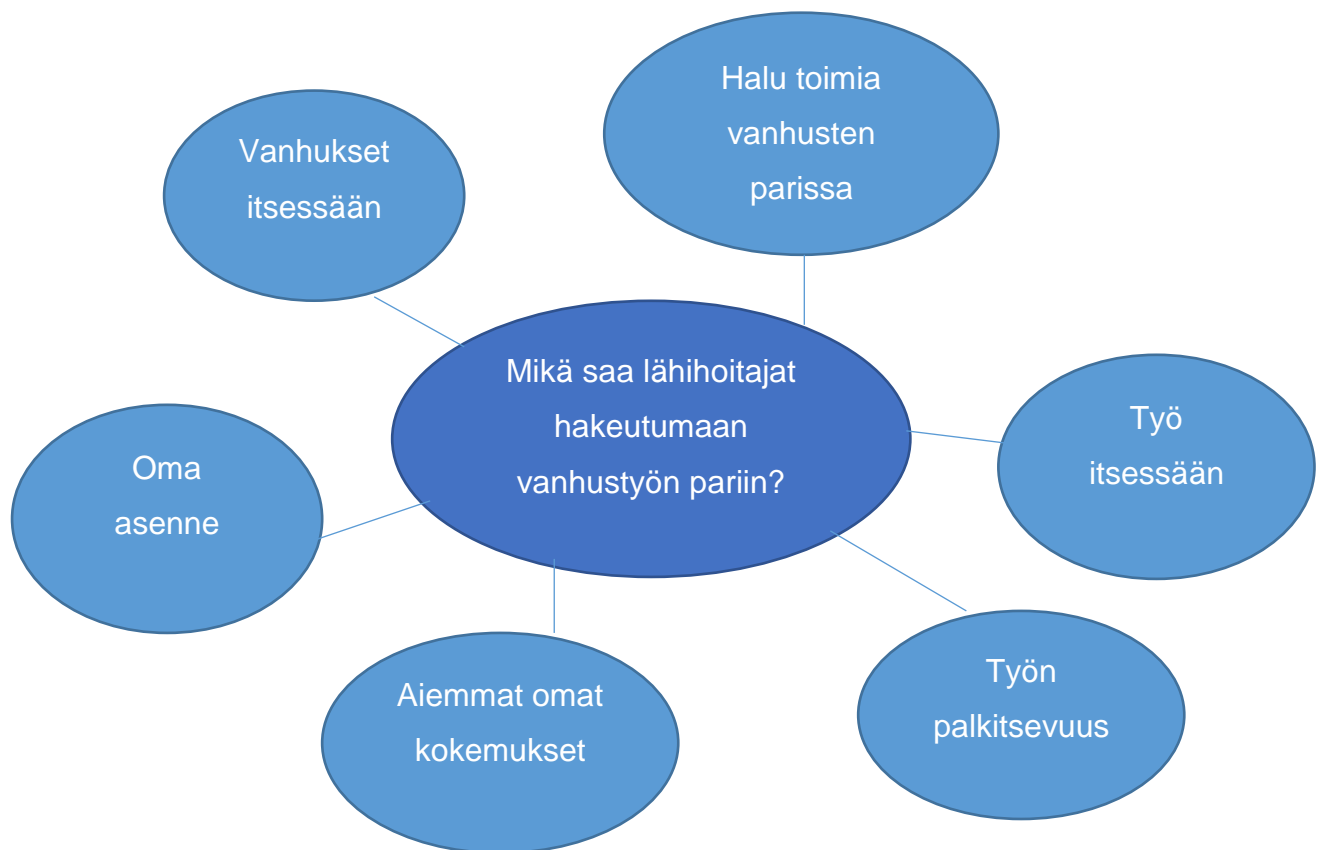
Monilla oli ”palo” auttaa vanhuksia; antaa heille aikaa, hyvää hoitoa, tukea, lämpöä ja hoivaa. Heille saa antaa virikkeitä, perushoitoa ja kuntouttaa heitä. Ennen kaikkea vanhusten onnelliseksi tekeminen oli tärkeää monille tutkimukseen vastanneille hoitajille.

Vuodeosastojaksolla tuli sellainen ”palo” päästä auttamaan vanhoja ihmisiä.

Työ koettiin vastausten mukaan myös palkitsevana. Vanhuksilta saa rehellistä ja suoraa palautetta, usein positiivista. Yhdessä ilojen ja surujen kokeminen nostettiin myös vastauksissa esille.

Positiivinen palaute lämmittää sydäntä. Itselle tulee hyvä mieli työvuoron päätteeksi.

Tulokseksi tuli myös muita, yksittäisiä syitä vanhustyöhön hakeutumiselle. Nämä olivat sattuma, luokkatoverin houkuttelu vanhustyön suuntautumisvaihtoehtoon, vanhustyön hyvä työllistymistilanne, vaikkei varsinaista kutsumusta vanhustyöhön olekaan, tarjottu oppisopimuspaikka ja se, että vanhusten kanssa on mukavampi tehdä töitä kuin lasten. Edellä mainitut vastaukset olivat niin yksittäisiä, etteivät ne sopineet mihinkään kategoriaan.

Kuvio 1. Mikä saa lähihoitajat hakeutumaan vanhustyön pariin?

7.2 Mikä saa lähihoitajat pysymään vanhustyön parissa?

Syitä vanhustyössä pysymiselle löytyi myös monia. Vanhusten kertomat tarinat ja heidän elämäntarinansa, vanhusten iloisuus ja rauhallisuus sekä erilaiset persoonat olivat vanhuksiin itseensä liittyviä tekijöitä.

Parasta työssä on erilaisten asukkaiden persoonat. On mielenkiintoista seurata heidän ikääntymistä, terveydentilaa, muutoksia.

Työympäristöön olivat vaikuttaneet hyvät työkaverit ja työilmapiiri, mahdollisuus kehittää uusia toimintamalleja sekä työn yhteisöllisyys, vertaistuki ja ongelmien ratkominen yhdessä.

Työkaverit, joilta voi pyytää apua tarvittaessa ja voidaan käydä hankalatkin asiat yhdessä läpi.

Sopivaan työnkuvaan kuuluvat vanhusten kanssa jutteleminen, virikkeiden järjestäminen ja ulkoilu, kuntouttavan työotteen toteuttamismahdollisuus, ja ylipäättään vuorovaikutus vanhusten kanssa nousivat selkeiksi tekijöiksi vanhustyössä pysymisessä.

Viriketuokiot ovat ihania, kun kunkin asukkaan tietämys ja luovuus tulevat ilmi.

Työ itsessään on vaihtelevaa, vuorotyötä, ihmisläheistä, monipuolista, kehittymismahdollisuuksia antavaa ja haasteellista. Siinä on mahdollista kehittyä ja päästä osallistumaan erilaisiin koulutuksiin. Työllisyystilannetta pidetään yleisesti hyvänä. Käsillä työskentelyä arvostettiin myös.

Vuorotyö ja sopivan mittaiset työvuorot, hyvät työkaverit. Hyvä työllisyystilanne nyt ja jatkossa.

Monet kokivat myös halua työskennellä juuri vanhusten parissa, sillä itseltä löytyi halua auttaa vanhuksia ja ymmärtää heitä, ja tuntui luonnolliselta toimia vanhusten parissa.

Haluan antaa vanhuksille heidän ansaitsemansa arvokkaan hoidon positiivisen asenteen kera ja molemminpuolista vuorovaikutusta käyttäen.

Eniten syitä vanhustyössä pysymiselle löytyi kuitenkin palkitsevista kokemuksista. Hymyt, kosketukset, vanhusten tyytyväisyys, arjen pienet ilot, vanhuksilta saatu kiitos ja palaute, halaukset ja tunne, että vanhuksilla on hyvä olla, olivat saaneet monet vastaajista jatkamaan vanhustyön parissa siihen päädyttyään.

Ihmisläheinen ja monipuolinen työ on saanut minut pysymään vanhusten parissa. Vanhusten hymyt, kiitokset ja jutteleminen heidän kanssaan saa jatkamaan hyvillä mielin.

Kuvio 2. Mikä saa lähihoitajat pysymään vanhustyön parissa?

8 Pohdinta

8.1 Tulosten pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille vanhustyön positiivisia puolia. Saimme laadulliseen tutkimukseemme kahdeksan vastausta yhdeksältä kyselylomakkeen saaneelta työntekijältä. Analysoidessamme näitä vastauksia induktiivisesti esille nousivat nopeasti selkeät tulokset. Osaa tuloksista osasimme odottaa, mutta osa tuloksista oli hyvinkin yllättäviä. Emme osanneet arvata, kuinka moni kyselyyn vastanneista nostaisi esille omat aiemmat kokemuksensa vanhuksista, kun taas osasimme odottaa työympäristön merkityksen näkyvän vastauksissa. Ylipäänsä tärkeimmäksi opinnäytetyömme tulokseksi nousivat vanhukset itsessään. Vanhusten takia työhön hakeuduttiin, työssä pysyttiin, heidän kanssaan haluttiin toimia ja olla. Vanhuksilta haluttiin oppia ja kuulla elämäntarinoita. Vanhusten iloisuudesta ja vilpittömyydestä oli kerrottu monessa vastauksessa, myös vanhuksilta saatu kiitos ja arvostus koettiin tärkeiksi. Vanhukset koettiin asiakasryhmäksi, joka ei tuomitse muita. Vanhusten auttamisesta ja silminnähtävästä hyvästä olostä koettiin saatavan iloa ja jaksamista omaan työhön.

Vastausten perusteella voimme päätellä, että vanhustyössä parhaiten viihtyvät ja jaksavat ne työntekijät, jotka tekevät työnsä inhimillisyyttä kunnioittaen ja tunteita tuntien. He päästävät vanhukset lähelle itseään ja näin voivat elää heidän kanssaan kokien ilot ja surut yhdessä. Tulokset osoittivat myös sen, että vanhustyö ei ole lähihoitajille vain työ, johon hakeudutaan paremman puutteessa. Työntekijät haluavat oikeasti tehdä juuri vanhustyötä, ja heillä on selkeät motiivit hakeutua vanhustyöhön sekä pysyä sen parissa.

8.2 Tulosten vertailu

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer selvitti vuonna 2012 vanhusten ympärivuorokautisessa laitoshoidossa työskentelevien SuPerin jäsenten mielipidettä nykyajan vanhustenhoidon tilasta. Tutkimuksessa selvitettiin esimerkiksi hoitoalalle hakeutumisen syitä, arviota nykyisessä työssä

jaksamisesta ja sitä, minkälaisena hoitotyö koetaan. Suurin osa superilaisista työskentelee vanhustenhoidossa.

Tulokset hoitoalalle hakeutumisen syistä olivat hyvin samankaltaisia kuin meidän opinnäytetyömme tuloksissa. Kutsumus ja halu auttaa olivat suurin syy (32 %:lla vastanneista), ja muita tärkeitä syitä olivat esimerkiksi halu työskennellä vanhustenhoidossa ja halu hoitaa toisia sekä työn käytännönläheisyys. Tulosten mukaan myös yli puolet vastaajista piti työstään vanhusten parissa, eikä aio vaihtaa työtään. Oma työ vanhusten parissa koettiin SuPerin tutkimuksessa useimmiten vaihtelevaksi (49 % vastanneista), mutta 21 % vastanneista piti työtään erittäin antoisana, ja puurtamisena sekä uuvuttavana myös yhteensä 21 % vastanneista. Tuloksista välittyi myös vanhustenhoidon toinen puoli, jonka mukaan puolet lähi- ja perushoitajista kokee työnsä raskaaksi.

Kejonen (2006) selvitti opinnäytetyössään vanhustyöntekijöiden kokemuksia työhönsä liittyvästä työnilosta. Saimme opinnäytetyössämme samankaltaisia tuloksia kuin Kejonen. Hänen mukaansa vanhustyöntekijät kokivat työniloa iäkkäistä asiakkaista ja heidän elämänkokemuksestaan. Voimaa raskaaseen työhön sai vanhusten avoimuudesta, kiitollisuudesta, huumorintajusta sekä positiivisesta palautteesta.

8.3 Opinnäytetyöprosessin pohdinta

Idea opinnäytetyöhömme syntyi luontevasti yhteisestä työpaikastamme. Ensin valitsimme yksikön ja sitten valitsimme aiheen, johon halusimme yksikön kautta perehtyä. Koimme aiheemme tärkeäksi, koska halusimme tuoda esille vanhustyön positiivisia puolia. Molemmat vanhustyötä tehneenä tiedostamme työn huonotkin puolet. Vanhustyö on henkisesti ja fyysisesti rankkaa ja erittäin aliarvostettua. Olemme itsekin kohdanneet halveksuvia asenteita jopa tätä opinnäytetyötä ja sen tarpeellisuutta kohtaan. Yleinen asenne vanhustyötä kohtaan on erittäin negatiivinen ja usein vanhustyöntekijöitä vähätellään. Omat käytännön kokemuksemme kuitenkin puhuvat yleistä ajatusmaailmaa vastaan, ja onnistumisen kokemukset, pienet hyvät hetket ja vanhusten jakama elämänkokemus tuovat voimaa ja tahtoa jatkaa työtä.

Kävimme heti opinnäytetyön suunnitelmavaiheen jälkeen laadullisen tutkimuksen tiedonkäsittelyä koskevan kurssin ja tämän jälkeen aloimme todella työstää opinnäytetyötämme. Opinnäytetyömme aikana olemme kokeneet valtavaa ammatillista kasvua ja saaneet lisää työkokemusta alalta. Tämä on antanut meille enemmän ymmärrystä moneen asiaan ja uusia näkökulmia opinnäytetyöhömmme. Yhteistyömme on sujunut hyvin ja työnjakomme ollut onnistunutta, mikä on omalta osaltaan auttanut opinnäytetyöprosessin tasaista etenemistä. Prosessin aikana olemme saaneet lisää hyödyllistä kokemusta tiedonhausta ja lähteiden luotettavuuden arvioinnista. Tätä voimme hyödyntää tulevassa työssämme sairaanhoitajina uusinta hoitotyön tutkimustietoa etsiessämme. Etsiessämme tietoa erilaisista lähteistä olemme löytäneet aiheesta paljon itsellemmekin täysin uutta tietoa. Olemme myös lukeneet paljon syventävää tutkimustietoa vanhuksista ja vanhusten hoitotyöstä opinnäytetyötä tehdessämme ja näin oppineet asioita, jotka eivät sisälly koulutusohjelmaamme. Olemme prosessin aikana oppineet, kuinka laadullinen tutkimus toteutetaan ja kuinka sitä analysoidaan. Tukenamme prosessissa ovat olleet Wäinönkodin johtaja Johanna Viskari sekä opinnäytetyömme ohjaaja.

Tuloksia analysoidessamme huomasimme kehitettävää tutkimuskysymyksessä ja siten myös kyselylomakkeen kysymyksissä. Haimme opinnäytetyössämme nimenomaan vanhustyön positiivisia puolia, mutta kysymyksenasettelu antoi mahdollisuuden vastata laajemmin, eli niin että emme välttämättä saisi vastaukseksi vain positiivisia asioita. Onneksemme vastaukset olivat pääosin positiivisia, mutta luotettavuuden lisäämiseksi kirjasimme tuloksiin myös yksittäiset vastaukset, jotka eivät sopineet mihinkään kategorioihin. Tästä otimme opiksemme, ja seuraavalla kerralla mietimme kysymyksenasettelua tarkemmin.

Opinnäytetyöprosessin kokonaisuudessaan olemme kokeneet aikataulutusta vaativaksi, opettavaiseksi, mutta hieman haasteelliseksi ja hyvin aikaa vieväksi prosessiksi. Olemme kuitenkin tyytyväisiä työmme lopputulokseen.

8.4 Tulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet

Koimme tärkeäksi tehdä opinnäytetyön meitä kiinnostavasta sekä ajankohtaisesta aiheesta. Vanhustyö on viime vuosina ollut Suomessa hyvin paljon negatiivissävytteisissä otsikoissa, joten halusimme tuoda esille nimenomaan positiivisia puolia. Opinnäytetyöllämme voimme tuoda esille juuri niitä asioita, jotka kannustavat ihmisiä vanhustyön pariin. Haluamme, että työmme avulla ihmiset voivat nähdä iltapäivälehtien ja keskustelupalstojen otsikoiden taakse. Opinnäytetyötämme voi hyödyntää markkinoitaessa vanhustyötä mielekkäänä työnä. Työmme on myös hyvä kannustin esimerkiksi lähihoitajaopiskelijoille heidän valitessaan suuntausta koulutusohjelmassaan. Koemme, että itse saimme valtavan hyödyn tuloksista ja olemme onnekkaassa asemassa, koska saamme omaan työskentelyymme paljon uusia näkökulmia. Uskomme opinnäytetyömme olevan tarpeellinen yksikölle, jonka hoitajilta keräsimme materiaalin, koska sen avulla hekin voivat miettiä asioita, jotka ovat vanhustyössä tärkeitä ja kehittää koko yksikkönsä toimintaa. Tuloksiemme avulla myös vanhustyön johtohenkilöt voivat kartoittaa hieman, mikä työntekijöille vanhustyössä on tärkeää.

Opinnäytetyötä tehdessämme heräsi ajatuksia muutamasta jatkotutkimusaiheesta. Mielenkiintoista olisi tehdä tutkimus siitä, millä keinoin vanhustyössä viihtyvyyttä voitaisiin työnantajan keinoin parantaa. Kyseinen tutkimus olisi tällä hetkellä erittäin tarpeellinen ja ajankohtainen. Tutkimuksen voisi tehdä myös siitä, kuinka vanhusten parissa työskentelevät lähihoitajat kokevat vähäisten työntekijäresurssien vaikuttavan heidän antamansa hoidon laatuun. Olisi myös mielenkiintoista toteuttaa opinnäytetyömme aihetta vastaava tutkimus sairaanhoitajien keskuudessa ja nähdä, syntyykö vastauksissa eroavaisuuksia koulutuksen ja työtehtävien muuttuessa.

Taulukot, kuviot ja kuvat

Taulukko 1. Esimerkki induktiivisesta sisällönanalyysistä, s. 16

Kuvio 1. Mikä saa lähihoitajat hakeutumaan vanhustyön pariin? s. 20

Kuvio 2. Mikä saa lähihoitajat pysymään vanhustyön parissa? s. 22

Kuva 1. Wäinönkoti, s. 13

Lähteet

Aejmelaeus R., Kan S., Katajisto K. & Pohjola L. 2007. Erikoistu vanhustyöhön. Helsinki: WSOY.

Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä. 559/1994.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940564>. Luettu 2.9.2014

Bovenberg L., Van Soest A. & Zaidi A. 2010. Ageing, Health and Pensions in Europe –An Economic and Social Policy Perspective. Hampshire, England: Palgrave Macmillan.

Eloranta T. & Punkkanen T. 2008. Vireään vanhuuteen. Keuruu: Otava

Erkkilä, S., Hyvärinen M., Kaasinen-Parkatti L., Kallio K. & Kemppainen E. 2012. Lähi- ja perushoitajien työhyvinvointi 2012. Helsinki: SuPer ry.

Heinonen H. & Sihvonen M. 1999. Yksilöllisyyttä ja joustavuutta muistihäiriöisten vanhusten hoidossa. Teoksessa Voutilainen P., Sailo K. & Isola A. Toim. Hoitotyön vuosikirja 2000. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Hirvonen, R., Nuutinen, P., Rissanen, S. & Isola, A. 2004. Miksi vanhustyö ei kiinnosta? Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden asenteet vanhuksia kohtaan ja heidän käsityksensä suomalaisesta vanhustyöstä koulutuksen eri vaiheissa. Hoitotiede 5/2004, 235-246.)

Holma, T. 2003. Laatus vanhustyön arkeen. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Kaarlela, K. 2013. Sairaanhoitajien työtyytyväisyys vanhustyössä. Itä-Suomen yliopisto. Hoitotiede. Pro gradu –tutkielma.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOY pro Oy.

Karjalainen, M. 2013. Vanhuskäsityksiä julkisissa ja yksityisissä organisaatioissa. Tehostetun palveluasumisen yksiköiden vertailu henkilöstön näkökulmasta. Itä-Suomen yliopisto. Terveystieteiden Pro gradu –tutkielma.

Kejonen, T. 2006. Työnilo vanhustyössä. Lahden ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Kylmä, J., Juvakka T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. 785/1992.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>. Luettu 30.7.2014.

Lappeenrannan palvelukeskussäätiö 2014. Wäinönkodin esite.
http://www.lppalvelukeskussaatio.fi/images/stories/Winnkodin_esite.pdf
Luettu 25.4.2014

Löfman, P. 2013. Aineistolähtöinen eli induktiivinen analyysi. Saimaan ammattikorkeakoulu. Luentomateriaalia.

Matteson M., McConnell E. & Linton A. 1997. Gerontological Nursing: Concepts and Practice, second edition. Philadelphia, Pennsylvania: W.B. Saunders Company.

Moilanen R., Kaasinen-Parkatti L. & Perez J. 2012. Vanhustyön todellisuus – Auttakaa! Lähi- ja perushoitajien näkemyksiä vanhusten laitoshoidon tilasta. Helsinki: SuPer ry.

Roilas E. 2011. Sairaanhoidajaopiskelijoiden kiinnostus vanhusten hoitotyöhön koulutuksen alkuvaiheessa. Saimaan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Ronkainen S., Pehkonen L., Lindblom-Ylänne S. & Paavilainen E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.

Saimaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyön kirjoitusohje 2014.
<http://www.saimia.fi/fi-FI/opiskelu/info/opinnaytetyo>. Luettu 2.9.2014.

Saimaan ammattiopisto 2013.
<http://www.edusampo.fi/nuoret/koulutustarjonta/tutkintoon-johtava-koulutus/2013-10-23-11-04-31>. Luettu 2.9.2014.

Sarvimäki A., Heimonen S. & Mäki-Petäjä-Leinonen A. 2010. Vanhuus ja haavoittuvuus. Helsinki: Edita.

Seppänen M. 2006. Gerontologinen sosiaalityö. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Taipale-Lehto U. & Bergman T. 2013. Vanhuspalveluiden osaamisraportti. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Tilastokeskus 2012. Ennuste 65 vuotta täyttäneiden määrästä pienenee hieman. <http://www.stat.fi/meta/kas/index.html> Luettu 13.11.2013.

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vallejo Medina A., Vehviläinen S., Haukka U., Pyykkö V. & Kivelä S. 2006. Vanhustenhoito. Helsinki: WSOY.

Vatanen, H. 2012. Hoitotyön toimintojen opetus lähihoitajakoulutuksessa – analyysi lähihoitajien opetussuunnitelmista. Itä-Suomen yliopisto. Hoitotiede. Pro gradu –tutkielma.

Voutilainen T. & Tiikkainen P. 2009. Gerontologinen hoitotyö. Helsinki: WSOY.

Sosiaali- ja terveysala
Hoitotyön koulutusohjelma

SAATE

Hyvät Wäinönkodin työntekijät!

Olemme sairaanhoitajaopiskelijoita Saimaan ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä aiheesta "Mikä saa lähihoitajat hakeutumaan vanhustyöhön ja pysymään sen parissa?" Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata niitä tekijöitä, jotka ovat saaneet teidät hakeutumaan vanhustenhoidon pariin, ja pysymään siinä.

Kyselylomakkeessa on avoimia kysymyksiä, joihin toivomme teidän paneutuvan huolella. Toivomme avoimia, kattavia ja rehellisiä vastauksia.

Vastauslomakkeet ovat ehdottoman luottamuksellisia ja anonyymejä. Säilytämme ja hävitämme saadun aineiston asianmukaisesti tutkimuksen päätyttyä. Vastaamisenne olisi meille erittäin tärkeää, mutta osallistuminen on vapaaehtoista. Lisätietoa ja vastauksia mahdollisiin kysymyksiin saa tutkimuksen tekijöiltä.

Vastaukset pyydetään palauttamaan palautuslaatikkoon sunnuntaihin 16.2.2014 mennessä.

Ystävällisin terveisin,

Linda Suikka

linda.suikka@student.saimia.fi

p. 050 3364713

Nella Suviranta

nella.suviranta@student.saimia.fi

p. 050 3777450

- 1. Kerro, mikä on saanut sinut hakeutumaan alun perin juuri vanhustyön pariin?** Mitkä olivat ne tekijät, jotka saivat sinut vanhustyöhön? Mitä uskoit saavasi vanhustyöstä? Mitä pidit vanhustyön positiivisina puolina? Kerro esimerkkejä.

- 2. Kerro, mikä on saanut sinut pysymään työssäsi vanhusten parissa?** Millaisista hetkistä tai tilanteista saat voimaa jatkaa vanhustyössä? Mikä on parasta työssäsi? Mikä motivoi sinua työssäsi? Kerro esimerkkejä.

